

چهارشنبه | **۱۵ اردیبهشت ۱۴۰۰**
۲۲ رمضان ۱۴۴۲
شماره ۴۶۸۲

گزارش

روایت های چند گانه از ورود دست های پشت پرده در صنعت زعفران

در جست وجوی مافیای زعفران

گزارش

نوید زنده روحیان

طلای سرخ ایران یکی از محصولات مهم استراتژیک کشاورزی ایران است که در جهان نیز معتبر و شناخته شده است و خواهان بسیاری دارد اما در سال های اخیر با فشار های متنوع با این که تحریم ها نتوانسته است تأثیری در ارزش جهانی آن داشته باشد، در بازار های داخلی دچار کاهش قیمت های عجیب و غریبی شده که از یک طرف ارزش این کالای صادراتی را به مراتب پایین آورده و باعث شده قبا از این فرصت سوء استفاده کنند، از طرفی کشاورز ایرانی به خصوص در استان خراسان رضوی دیگر حتی رغب به کاشت محصولی این چنین پر سود نباشد، کار شناسان علت های متفاوت گاه متناقضی را مطرح می کنند که گاهی تبدیل به چند روایت از یک پدیده شده اما چیزی که در همه این روایت ها وجود دارد، حکایت از دست های پشت پرده و مافیا در این سرمایه ملی است.

غلامرضا میری، رئیس اتحادیه صادر کنندگان زعفران در گفت و گو با خراسان رضوی در این باره اظهار می کند: از ۲۰ اسفند تا ۲۰ فروردین معمولاً زعفران به بازار عرضه نمی شود اما در این مدت مصرف آن تعطیل نمی شود و تقاضا وجود دارد که همین موضوع باعث شد قیمت زعفران ۱۰ درصد افزایش یابد و این طبیعی است اما چیزی که وجود دارد این است که پس از این افزایش قیمت در فاصله ۱۰ روز بعد قیمت مجدداً در دافز کاهشی شد که این کاهش قیمت به دلیل افزایش عرضه به بازار رخ داد، در حالی که در این مدت دیگر زعفرانی دبست کشاورزان باقی نمانده یا حجم آن بسیار ناچیز است مثلاً از ۵۰۰ گرم تا ۲ کیلو گرم بار زعفران کار است و اصلاً در حدی نیست که بتواند قیمت را کاهشی کند، این جابه نظر می رسد که عده ای در قیمت بازار مداخله کرده اند که نمی خواستند قیمت زعفران افزایش یابد.

مافیای انگشت شمار

وی تصریح می کند: عده بسیار معدودی که تعداد آن ها انگشت شمار است و همه آن ها را می شناسند در ابتدای خرید مقدار بسیار بالایی زعفران خریداری کردند و تمام انبار های خود را از زعفران پر کردند اما زمانی که دیدند تقاضا برای زعفران بیشتر شده و ممکن است قیمت را بالا ببرد همان زعفرانی را که تعهد صادراتی داشته و باید صادر می کردند، از طریق بورس و بازار سنتی به بازار داخلی عرضه کردند تا قیمت کاهشی شود.

میری همچنین اظهار می کند: تا سال گذشته شرکت تعاونی روستایی خرید توافقی زعفران را انجام می داد که خرید از کشاورز در زمان برداشت مناسب و در جهت حمایت از آن ها و مورد تأیید همه بود اما پس از آن این اتحادیه به دنبال فرصتی بود تا دوباره همان زعفران را که باید به دست صادر کننده می رسید و صادر می شد در بازار داخلی می فروخت، حرف ما این بود که باید سودی مشخص برای تعاونی روستایی در نظر گرفته می شد و پس از آن از ابتدا تعهدی می داد که این زعفران را با قیمتی مشخص در اختیار صادر کننده قرار دهد تا در صادرات استفاده شود و بازار های جهانی را دچار اختلال نکند، ما نمی توانیم زعفران را در بازار جهانی امروز یک قیمت تعیین کنیم و فردا یک قیمت دیگر. باید ثبات وجود داشته باشد، متأسفانه این کار ها انجام نشده و به جای آن خرید توافقی از طریق بخش دولتی به بخش خصوصی و چند شرکت خاص انجام شد.

یک محصول را چندین بار در بازار می چرخانند

وی تأکید می کند: ما می دانیم که بخش خصوصی برای سود و در در پیرو سه ای می شود و این بد نیست اما آن ها باید بدانند که با این شرایط عرضه به بازار داخلی در کل بازار اثر منفی می گذارند و نباید بازار داخلی را دچار مشکل کنند. الان دیگر نمی توان به بخش خصوصی گفت که چه مقدار سود کنند یا چه قیمت و شرایطی زعفران را به صادر کننده بدهند به هر حال بخش خصوصی آزاد است محصولی که خریده می خواهد بفروشد، می تواند آتش بزند یا به دریا بریزد، ضمن این که در قراردادی هم که با بخش خصوصی بسته شده تعهد صادراتی هم در این قرار داد لحاظ نشده است و آن ها می توانند در بازار داخلی هم ورود کنند که این کار می تواند ضربه جدی به بازار وارد کند.

میری می گوید: بر داشت من از وضعیت بازار این است افرادی که زعفران را با حجم بالا را خریداری کرده بودند چون به هر حال با این خرید حداقل ۱۰ در صد حاشیه سود کامل به دست آورده بودند شروع به تزریق مجدد همان زعفران به بازار و بورس کردند که این کار باعث می شود قیمت به روال قبل برگردد و کشاورزی که محصول خود را تا امروز نگه داشته است تا حاصل دستر نیج خود را با قیمت بیشتری بفروشد روند کاهشی ببیند و به فروش در دتر تر غیب شود.

کشاورز عرضه نمی کند

وی در باره فرایند عرضه زعفران به بازار و کاهش قیمت هم می افزاید: چیزی که واضح و مشخص است این است که زعفرانی که به بازار عرضه شده از ناحیه کشاورز نبوده و زعفران دیپوشده بوده است، شما ببینید در بورس اعلام می شد که به عنوان مثال امروز یک تن، در تن یا ۷۰۰

کیلو گرم معامله انجام شده است، تعداد کسانی که این خرید ها را انجام می دهند کمتر از ۱۰ نفر هستند و قطعاً همان کسانی که ما می شناسیم در آن روز خرید کرده اند اما بعدا در دست دوم و سوم مجد د همان را به بازار عرضه کردند.

نرم افزار های بورسی برای خرید و فروش های صورتی میری با اشاره به بورس سرمایه گذاری زعفران نیز تصریح می کند: وقتی یک شرکت هم در بورس و هم صادر ات فعال است، قرار داد خرید توافقی را هم در اختیار همان شرکت ها قرار می دهند شک نکنید که این صد در صد ا نت است. نرم افزار هایی را طراحی کرده بودند که امروز اقدام به فروش می کرد و چند روز بعد خود آن ها خریدار می شدند این کار با پشتوانه انبار های زعفران انجام می شد که یک محصول را چندین بار خرید و فروش می کردند که این کار نظارت می خواهد البته تا حدودی امسال جلوی آن گرفته شده اما همچنان کاملاً از بین نرفته است.

می توانیم قیمت جهانی را به هزار دلار برسانیم

رئیس اتحادیه صادر کنندگان زعفران همچنین اظهار می کند: متأسفانه به جای این که کمک کنند و صادر کننده را تشویق کنند که صادرات انجام داده است او را تنبیه می کنند چون چهار ماه قبل که همین صادر کننده ۱۵۰ تن زعفران را در این مدت صادر کرده تفاوت نرخ ارز نیمایی با بازار ۲۵۰ تا ۳۰۰ تومان بوده اما حالا که زمان اجرای تعهد صادر کننده است و می خواهند این کار را انجام بدهد تفاوت نرخ هر دلار ۱۴۰۰ تومان است حالا همین رقم را در ارزش صادراتی آن ضرب کنید ببینید چه عددی می شود. خب با این مشکلات که نمی شود صادرات خوب کرد همه هم می دانند که هم اکنون هیچ کس نمی تواند ارز وارد کشور کند و این صادر کنندگان خطر می کنند و این کار را می کنند اما حمایت نمی شوند.

حاصل دستر نیج کشاورز را مفت می خرد

علی حسینی، عضو هیئت رئیسه شورای ملی زعفران نیز در این باره با تأیید اظهار ات میری در خصوص بازار زعفران می گوید: پس از افزایش قیمتی که در بازار زعفران اتفاق افتاد بازار دچار یک التهاب شد که نوسانات زیادی را در قیمت ایجاد می کرد که این التهابات اصلاً طبیعی به نظر نمی رسید و کشاورز نه می توانست و نه اصلاً محصولی داشت که بتواند این کار را انجام دهد، ضمن این که اصلاً در ماه رمضان بازار ها نیمه تعطیل هستند، این کار به نظر ما از ناحیه افرادی صورت گرفت که زعفران دیپوشده دارند و اتفاقات آوا کشی ما از نگرانی در این موضوع بیان شد که وضعیت بازار طبیعی نیست، قیمت کاهشی شد. وی می افزاید: تأکید می کنم که هیچ کس در هیچ کجای دنیا نباید انتظار داشته باشد که کشاورز زعفران کار ما حاصل دستر نیج خود را مفت بدهد و این سود افزایش قیمت باید به جیب آن ها برود نه به جیب عده ای دلال سودجو.

شبکه های دلالی داخلی و خارجی در بازار ملی

حسینی خاطر نشان می کند: ما انتظار نداریم آن افرادی که زعفران دیپوشده با حجم بالایی دارند خودشان زعفران شان را دستشان بگیر ند و در بازار بفروشند تا مشخص شود که از طرف چه کسانی است، بلکه این افراد گروه و شبکه هایی از دلال ها دارند که به هر کدام مقداری از آن زعفران دیپوشده را می دهند تا آن دلال ها در بازار خرید و فروش کنند. این افرادی که زعفران زیادی دارند هم چون قبلاً با خرید انبوه از طرف نمایندگان کشورهای خارجی روبرو شده و زعفران خود را با قیمت بسیار بالا فروخته اند برای تأمین مجدد جنس خود به زعفران باقی مانده کشاورز نیاز دارند اما این کار ها را انجام می دهند تا با قیمت پایین تری دوباره از آن ها خریداری کنند. این بی انصافی به کشاورز است و ما با این مخالقم. عضو هیئت رئیسه شورای ملی زعفران اظهار می کند: شاید

زعفران رضوی

گزارش

محصولات مهم و استراتژیک این استان را صادر کرده و سهم کلان خود از سود های آن را برداشته اند و جیبشان را پر کرده خیلی بزرگ شده و رشد کرده اند، حالا که نیاز است کمک کنند یا این که دولت از آن ها می پرسد دلار آن را در کجا مصرف کردی نمی خواهند پاسخ گو باشند و می گویند در کار ما دخالت نکنید. معاون بهبود تولیدات گیاهی سازمان جهاد کشاورزی استان در پاسخ به این سؤال که چرا دولت باز هم همین رویه را تکرار می کند و گلوگاه های تولید، بازار داخلی و صادرات خود را در اختیار این افراد قرار می دهد، توضیح می دهد: در تمام دنیا راهکار این است که این کار از طریق تشکل ها انجام می شود و هیچ وقت کار در اختیار اشخاص یا بخش خصوصی قرار نمی گیرد اما موضوعی که وجود دارد این است که ما تشکل قوی و توانمند عمومی و بزرگی هم نداریم که بتواند این کار را به آن ها بسپاریم تا بتوانند از عهده تأمین این هزینه ها بر آیند.

نهاد های رسمی با حمایت نهادهای قدرت

محسن زنگنه، نماینده مردم تربت حیدریه و زو اه در مجلس شورای اسلامی، پیکان اتهام را به سمت دیگری نشانه می رود می گوید: هر بار ما شاهد افزایش قیمت در بازار زعفران بودیم، برخی از نهادهایی که با استفاده از ارتباطات خود ر سیمتی به این تشکل ها هم داده اند با اقدامات و صحبت های این افراد مانع شده اند. چند وقت قبل در موضوع صندوق های سرمایه گذاری بورس ۱۷۰۰ میلیارد تومان پذیره نویسی اولیه انجام شده بود خیلی خوب پیش می رفت و قیمت را هم تا ۲۰ در صد افزایش داد همان مجموعه ها شروع به مصاحبه کردند که برخی می خواهند قیمت زعفران را بالا ببر ند و به ضرر کشاورز کار کنند.

وی مدعی می شود: من با صراحت می گویم عامل وضعیت امروز زعفران در کشور اتحادیه صادر کنندگان زعفران و شورای ملی زعفران است. شما بررسی کنید که چند نفر از این افراد زعفران کار هستند و زمین زعفرانی دارند. چندین سال است که این مجموعه ها در یک جمع چهار پنج نفره گردش می کنند و همین ها هستند که بیشترین دستاورد از زعفران ایران داشته اند و بعد هم این منابع را به سمت حوزه های دیگری می برند. جالب این جاست که این افراد به جای این که در جهت افزایش قیمت زعفران از تر بیون خود استفاده کنند در جهت سر کوب قیمت حرف زده اند و به تازگی هم به دنبال ایجاد زعفران ایران بیان می کنند: اسمال طریق اعمال نفوذ خودشان مانع از صادرات دیگران می شوند.

زنگنه همچنین اظهار می کند: به تازگی هم طرحی را به دولت برده بودند تا تمام فرایند زعفران از تولید تا صادرات به صورت انحصاری در اختیار شورای ملی زعفران باشد، به این بهانه که ما می خواهیم برنز زعفران ایران حفظ و از زعفران ایران صیانت شود در حالی که خود آن ها بر اساس مستنداتی که موجود است، زعفران ایران را به بدترین شکل در سال های گذشته با کامیون به افغانستان صادر کردند. این نماینده مجلس همچنین با اشاره به اقدامات صورت گرفته در جهت حمایت از زعفران ایران بیان می کند: اسمال برای اولین بار ردیفی در بودجه آور دیم که برای حمایت از محصولات کشاورزی ایران دو هزار و ۱۵۰ میلیارد تومان اعتبار برای خرید تضمینی در نظر گرفته شد که زعفران هم در همین بخش دیده شده است.

وی می افزاید: در زمینه فرآوری هم اقداماتی صورت گرفته که از دستگاه هایی برای پاک کردن و خشک کردن محصول استفاده می شود که همه این ها باعث

۶۶

پس از افزایش قیمتی که در بازار زعفران اتفاق افتاد بازار دچار یک التهاب شد که نوسانات زیادی را در قیمت ایجاد می کرد که این التهابات اصلاً طبیعی به نظر نمی رسید و کشاورز نه می توانست و نه اصلاً محصولی داشت که بتواند این کار را انجام دهد

۶۶

کسانی که می گویند قیمت زعفران کاهشی بوده، فاکتور های فروش خود در خارج از کشور را شفاف کنند تا ببینیم زعفرانی که بین ۱۱ تا ۸ میلیون از کشاورز خریداری می کنند در عمان، قطر و ترکیه با چه مبلغی می فروشند

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی خراسان رضوی

شده قیمت کاهش پیدا نکند.

محسن زنگنه همچنین اظهار می کند: همین کسانی که می گویند قیمت زعفران کاهشی بوده، فاکتور های فروش خود در خارج از کشور را شفاف کنند تا ببینیم زعفرانی که بین ۸ تا ۱۱ میلیون از کشاورز خریداری می کنند در عمان، قطر و ترکیه با چه مبلغی می فروشند.

۴ ماه انتظار برای یک جلسه

وی می افزاید: من با رئیس اتاق بازرگانی ایران مذاکراتی داشتم که آقای شافعی هم از عملکرد شورای ملی زعفران ناراضی بودند و شکایت داشتند، قرار بود سال گذشته ایشان در استان خراسان رضوی جلسه ای را تشکیل بدهند و در باره تعیین تکلیف اتحادیه صادر کنندگان و شورای ملی زعفران صحبت شود اما اکنون چهار ماه است که هر هفته به دلایلی این جلسه لغو می شود. البته برای ما عجیب نیست و ما از این موارد بسیار داشتیم، سودی که از زعفران در جیب یک عده می رود طبیعی است که بخواهند از قدرت خود استفاده کنند. نماینده مجلس در پاسخ به این سؤال که با توجه به این که کشور تجربه برون سپاری به یک شخص یا بخش خصوصی خاص را قبلاً شاهد بوده چرا این هم به دنبال دادن گلوگاه اساسی و منابع دولتی به تعدادی محدود است، توضیح می دهد: این گفته در دست است که به هر حال ممکن است بخش خصوصی هم مشکلاتی را به وجود بیاورد اما در بخش دولتی هم این رانت وجود دارد و تبدیل به فساد و سوء استفاده در بخش دولتی هم شده و این به دلیل این است که بخش نظارتی ما ضعیف عمل کرده و ما هر روز در محصولات کار ما مختلف شاهد فساد هستیم، این نباید باعث شود که ما دولت را فر به کنیم، پیش نهاد من این جا این است که ما باید بخش خصوصی واقعی را پیدا کنیم یعنی وقتی می گوئیم اتحادیه صادر کنندگان، شامل همه صادر کنندگان باشد، انتخابات آزاد در آن انجام شود و رانت در آن نباشد و نظارت قوی هم روی آن باشد؛ یعنی بخش خصوصی با نظارت قوی و محکم. وی می افزاید: اما حالا ببینید مثلاً در بخش روستا هیچ تشکل قوی نداریم، امروز باید بخش خصوصی را تقویت کنیم و از طریق ایجاد شرکت های تعاونی سهمی عام و بزره زعفران کار در کنار ورود بخش هایی مثل ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) و بنیاد مستضعفان، آستان قدس و.. سهامدار باشند که بتوانند در بخش هایی از مدیریت آن کمک کنند اما متأسفانه ما در زعفران در شرایط فعلی متولی نداریم.

وزارت صمت کجاست؟

زنگنه با اشاره به فرمایش های رهبری در خصوص حمایت از سه محصول مهم کشاورزی کشور بیان می کند: دولت و وزارت صمت برای این موضوع دقیقاً چه کار کرده اند؟ انگار اصلاً وجود ندارند و ما هم در مجلس بالاخره وظایفی داریم و در حنظارت اقداماتی انجام می دهیم اما واقعاً اتاق های متمر کزی که بتوانند در حوزه صادرات کمک کنند و فرآوری زعفران را در اولویت قرار دهد، وجود ندارد.

وی در پاسخ به این سؤال که آیا راهکار این است که تشکل های موجود ا حذف و تشکل جایگزین برای آن ایجاد کنیم؟ بیان می کند: تشکل های موجود که سوابق ۱۰، ۲۰ ساله در این صنعت دارند صلاحیت راهبری زعفران ملی ما را ندارند و نشان داده اند که منافع خود را دنبال می کنند. من مطابق قانون می گویم که اتاق بازرگانی می تواند ورود و این ها را حذف کند، ولی تشکل بر خلاف اهداف خود عمل می کند می توان این کار را کرد و بعد هم باید تشکل های فراگیر و بزرگ تشکیل دهیم آن هم نه چند تا، فقط یک مورد که مدیریت یکپار چه و برند ملی زعفران هم حفظ شود.

واکنش عضو شورای ملی زعفران به اظهارات نماینده مجلس

در همین حال حسینی عضو هیئت رئیسه شورای ملی زعفران در واکنش به ادعای محسن زنگنه، نماینده مجلس مبنی بر مقصر بودن شورای ملی زعفران و اتحادیه صادر کنندگان در قیمت گذاری ها و بازار داخلی زعفران بازرگانی می تواند ورود و این ها را حذف آقای زنگنه است، نمی دانم چرا ایشان نمی خواهند واقعیت های بازار را باور کنند. این طبیعت بازار است و هر کسی می داند که عرضه و تقاضا تعیین کننده قیمت است. وقتی بیش از تقاضای بازار عرضه محصول انجام می شود، معلوم است که قیمت پایین می آید. من نه به عنوان عضو شورای ملی که به عنوان یک کشاورز می گویم این اقداماتی که علیه زعفران کاران صورت می گیرد، بی انصافی محض است. کشاورز چه گناهی کرده که با این قیمت ها، باز هم دلال ها در بازار آن قدر محصول را بد جلوه می دهند تا کمی با قیمت پایین تر بخرند. قیمت امروز زعفران با سه سال قبل یکی است، ما که همواره به دنبال حق کشاورز بوده ایم اما نمی دانم این حرف ها برای چیست؟